

ԱՍԻԱԿԱՆ ՋԱՐԳԱՑՄԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՎՈՂ

**ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ԵՎ ՋՐԱՀԵՌԱՑՄԱՆ
ՍԵԿՏՈՐԻ ԾՐԱԳԻՐ –
ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ**

Հանձնման ամսաթիվ – 09/07/2013

**Ենթաձրագիր III   ԼՈՌՈՒ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻ
ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ
ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ
ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ**

**L2860-ICB-1-04/1   ՍՏԵՓԱՆԱՎԱՆ ՔԱՂԱՔ ԵՎ
ՄԵԾ ՊԱՐՆԻ ԳՅՈՒՂ**

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

ԱՍԻԱԿԱՆ ՋԱՐԳԱՑՄԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՎՈՂ

**ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ԵՎ ՋՐԱՀԵՌԱՑՄԱՆ
ՍԵԿՏՈՐԻ ԾՐԱԳԻՐ –
ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ**

Ենթաձրագիր III   ԼՈՌՈՒ ՏԱՐԱԾԱՇՐՁԱՆԻ
ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ
ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ
ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ

L2860-ICB-1-04/1   ՍՏԵՓԱՆԱՎԱՆ ՔԱՂԱՔ ԵՎ
ՄԵԾ ՊԱՐՆԻ ԳՅՈՒՂ

Գիրք III.1-3   ՇՐՁԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

ՋԻՆՋ ՍՊԸ տնօրեն

Է. Մեսրոպյան

Բնապահպան

Ա. Հովսեփյան

Ենթածրագիր III ԼՈՌՈՒ ՏԱՐԱԾՍԱՇՐՋԱՆԻ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ
ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ
ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ

L2860-ICB-1-04/1 ՍՏԵՓԱՆԱՎԱՆ ՔԱՂԱՔ ԵՎ ՍԵԾ ՊԱՐՆԻ ԳՅՈՒՂ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԿԱԶՄԸ

- Գիրք III.1.1 - Ընդհանուր դրույթներ և բացատրական մաս
- Գիրք III.1.2 - Տեխնիկական մասնագրեր
- Գիրք III.1.3 - Շրջակա միջավայրի կառավարման պլան
- Գիրք III.1.4 - Աշխատանքային գծագրեր
- Գիրք III.1.5 - Աշխատանքային ծավալներ
- Գիրք III.1.6 - Նախահաշիվներ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1 ԾՐԱԳՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ	6
2 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ	6
3 ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	7
4 ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ	8
4.1 Ջրամատակարարման գոյություն ունեցող համակարգերի նկարագրություն.....	8
4.2 Առաջարկվող վերականգնման աշխատանքների նկարագրությունը.....	9
5 ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	11
5.1 Ստեփանավան քաղաքի և Մեծ Պարնի գյուղի աշխարհագրական դիրքը և կլիմայական պայմանները.....	11
5.2 Կենսաբազմազանությունը.....	11
6 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՈՒ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	12
7 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԵՂՄԱՅՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ	13
8 ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ	16
9 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	18
10 ԱԶԴԱԿԻՐ ՀԱՆՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄ	20
11 ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ	21

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

- Հավելված 1 Շրջակա միջավայրի կառավարման աղյուսակ
- Հավելված 2 Կոնկրետ տեղանքի ՇՄԿՊ
- Հավելված 3 Դաշտային այցերի ստուգաթերթիկ
- Հավելված 4 Բողոքների գրանցման մատյան
- Հավելված 5 Չկանխատեսված ազդեցության/ Զգալի իրադարձության/վթարի ծանուցման ձևաթերթ
- Հավելված 6 Արտանետումների/Շրջակայքի մոնիտորինգի
- Հավելված 7 Ենթաձրագրի հատակագիծ

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ՀՀ – Հայաստանի Հանրապետություն

ՀՀ ԲՆ – ՀՀ Բնապահպանության նախարարություն

ՀՀ ԱՆ – ՀՀ Առողջապահության նախարարություն

ՀՀ ՏնԿՆ – ՀՀ Տրանսպորտի և կապի նախարարություն

ՀՀ ՄՆ – ՀՀ Մշակույթի նախարարություն

ՀԶ – Համատեղ ձեռնարկություն

ՏԻՄ- Տեղական ինքնակառավարման մարմին

ՇՄԱԳ – Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում

ՀԶԿ ԱԶԳ ԾԻԳ – Հայջրմուղ կոյուղի ՓԲԸ-ի Ասիական զարգացման բանկի ծրագրի
կառավարման գրասենյակ

ՇՄԿՊ – Շրջակա միջավայրի կառավարման պլան

ԿՏ ՇՄԿՊ – Կոնկրետ տեղամասի շրջակա միջավայրի կառավարման պլան

ՇՄՆԶ- Շրջակա միջավայրի նախնական գնություն

ԱՆ – Աշխատանքային նախագիծ

1 ԾՐԱԳՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՋնՁ համակարգերի բարելավման ծրագրի իրականացումը հնարավորություն կտա 18 քաղաքներում և 92 գյուղերում ապահովել մոտ 400,000 սպառողների (տնային տնտեսությունների և այլ սպառողների) անվտանգ, հուսալի և կայուն ջրամատակարարումը, բարելավել հանրային առողջությունն ու շրջակա միջավայրը: Ծրագրի արդյունքում բնակչության համար պետք է մատչելի դառնան անվտանգ, հուսալի և կայուն ՋնՁ ծառայությունները և վերջիններս պետք է կառավարվեն առևտրային սկզբունքներով ու էկոլոգիապես մաքուր տեխնոլոգիաներով:

Ծրագիրը կաջակցի նաև աղքատության կրճատմանը՝ (i) նվազեցնելով ջրով փոխանցվող հիվանդությունների դեպքերի թիվը և բուժօգնության ծախսերը, (ii) ազատելով կանանց ժամանակ պահանջող տնային աշխատանքից՝ հեռու տարածքներից ջուր բերելուց և ջուր հավաքելուց, ինչը թույլ կտա նրանց ավելի շատ մասնակցելու սոցիալական և տնտեսական գործունեությանը, (iii) ապահովելով անվտանգ, ավելի հուսալի և կայուն ջրամատակարարում, և (iv) ծրագրի բոլոր քաղաքներում և գյուղերում բարձրացնելով տնտեսությունների կյանքի որակը:

Ինչպես և ՋնՁ առաջին ծրագիրը, լրացուցիչ ֆինանսավորման ծրագիրը նույնպես ֆինանսավորում է ծրագրի երկու բաղադրիչներ. (I) քաղաքային ենթակառուցվածքների վերականգնում և բարելավում, և (ii) կառավարման բարելավում և զարգացում, ներառյալ գենդերային առանձնահատկությունները:

2 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ

Ըստ ԱԶԲ Բնապահպանական քաղաքականության (2002թ.), ենթածրագիրը դասակարգվում է Բ կարգի, որը կարիք չունի ընդլայնված ՇՄԱԳ-ի, ինչպես նաև բնապահպանական փորձաքննության, համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի (20 նոյեմբերի, 1995 թ.) և «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության ենթակա գործունեությունների սահմանային չափերի մասին» ՀՀ կառավարության որոշման (N-193, 30 Մարտի 1999):

Որպես Բ կարգի ծրագիր, ԱԶԲ քաղաքականությունը պահանջում է յուրաքանչյուր ենթածրագրի համար Նախնական բնապահպանական գննության (IEE) հաշվետվությունների և տվյալ տեղանքի համար առանձնահատուկ բնապահպանական կառավարման պլանի (ԲԿՊ) մշակում (առանձին հաշվետվություն յուրաքանչյուր ենթածրագրի համար):

3 ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն հաշվետվությունը մշակված է ՀՀ Լոռու մարզի Ստեփանավան քաղաքի և Մեծ Պարնի գյուղի ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման փաթեթի համար, որի նախագծումը կատարվել է ՀԳՇՆ և ՋԻՆՁ ՄՊԸ-ների միավորման պայմանագրով: Այս բնակավայրերի ջրամատակարարման համակարգերի վերականգնումը ներառում է պոմպակայանի վերանորոգում, ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցի վերակառուցում և նորերի կառուցում, փականային հանգույցների և անհատական տների ջրաչափական հորերի կառուցում:

Շինարարական աշխատանքների, ինչպես նաև հետագայում ջրամատակարարման համակարգի շահագործման ու պահպանման ընթացքում կարող են լինել անցանկալի բացասական ազդեցություններ շրջակա միջավայրի վրա:

Կանխատեսվում է, որ շինարարական աշխատանքների իրականացման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունները կլինեն նվազագույնը և կկրեն ժամանակավոր բնույթ: Դրանք կարող են ներառել բուսականության հատումը, հողի էրոզիան, օդի աղտոտումը, ինչպես նաև հողային ու ջրային ռեսուրսների աղտոտումը քսայուղերով, քլորի միացություններով, կենցաղային ու շինարարական աղբով:

Շահագործման փուլում շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունները կարող են նվազել՝ կապված շահագործման կանոնների պատշաճ կերպով կատարելու հետ:

Շրջակա միջավայրի վրա դրական ազդեցություններից էականը ջրային ռեսուրսների պահպանությունն է և կայուն օգտագործումը:

Ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման սոցիալական և տնտեսական ազդեցությունը մեծ մասամբ դրական է՝ խմելու և ոռոգման, կոյուղու կեղտաջրերի խառնման բացառում, ջրերի աղտոտման վտանգի նվազում, խմելու ջրում վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների ներթափանցման կանխում և բացառում, ջրամատակարարման տևողության ավելացում, կայուն ջրօգտագործման ապահովում, ջրի արդյունավետ սպառում:

Ստորև բերվում են ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման ծրագրի իրականացման տարբեր փուլերում հնարավոր բացասական ազդեցությունների և անհրաժեշտ մեղմացնող միջոցառումների նկարագրությունները:

➤ **Նախագծային փուլ**

Ջրային համակարգերի նախագծային աշխատանքները կատարվել են ՀԳՇՆ և ՋԻՆՁ ՄՊԸ-ների միավորման կողմից, որն ընտրվել է որպես ԱԶԲ “Ջրամատակարարման և սանիտարիայի ոլորտի նախագիծ՝ հավելյալ ֆինանսավորում” ծրագրի ինժեներական նախագծերի խորհրդատու: Նախագծային փաստաթղթերը ներառում են բնակավայրերի կլիմայական պայմանները, ռելիեֆը, բնահողի տեսակները, ջրաբանությունը, բուսականությունը արտացոլող հողվածներ, ինչպես նաև ՀՀ ԲՆ և այլ

նախարարություններից անհրաժեշտ թույլտվություններ ձեռք բերելու պահանջները: Դրանք ներառում են նաև համապատասխան բնապահպանական ու սոցիալական հողվածներ: Նախագծային փաթեթում ներառված են նաև սույն փաթեթի ՇՄԿՊ-ն և կոնկրետ տեղամասի ՇՄԿՊ-ն: Նախագծի խորհրդատուն պարտավոր է հետևել ՀՀ բնապահպանական և սոցիալական օրենսդրության համապատասխան դրույթներին, ինչպես նաև ԱԶԲ ուղեցույցներին ու ռազմավարություններին, որոնք նշված են Պայմանագրում:

➤ **Շինարարության փուլ**

Շինարարության փուլում շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունը մեղմացնող անհրաժեշտ միջոցառումների ցանկը բերված է ՇՄԿՊ աղյուսակում (ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1):

➤ **Շահագործման փուլ**

Շահագործման փուլում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունը նվազեցնելու համար այն պետք է իրականացվի ըստ ջրամատակարարման համակարգի շահագործման կանոնների ու նորմերի:

Շինարարության փուլում շահագործումը պետք է իրականացվի Շահագործման կանոնների ու ստանդարտների համաձայն:

4 ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ

4.1 **Ջրամատակարարման գոյություն ունեցող համակարգերի նկարագրություն**

Ստեփանավան քաղաքի ջրամատակարարումն իրականացվում է Գետավանի պոմպակայանից՝ մեխանիկական եղանակով, ինչպես նաև “Նովոսելցովո” և “Գյուլիդարա” կապտաժային կառուցվածքներից՝ ինքնահոս եղանակով:

“Նովոսելցովո”-ի ջրաղբյուրներից ջուրը 9.0կմ երկարության պողպատե խողովակակաշարով տեղափոխվում է դեպի Ստեփանավան քաղաքի տարածքում գտնվող 2x400մ³ ծավալի ՕԿՁ-ներ:

“Գյուլիդարա”-ի ջրաղբյուրներից սկիզբ առնող ջրատարը կառուցված է 150մ և 200մ տրամագծի 9կմ երկարության թուջե և պողպատե խողովակներից, որոնցով ջուրն առանց վարակազերծման տրվում է քաղաքի 2x300մ³ ծավալի ՕԿՁ-ները:

Գետավանի մեխանիկական համակարգից ջուրը դեպի 2x1000մ³ ծավալի ՕԿՁ-ներ է մղվում 400-ից 500մ տրամագծի 9.0կմ երկարության պողպատե ջրատարով, ինչպես նաև նույն համակարգից է սնվում Ստեփանավան քաղաքի ձախափնյա թաղամասը:

Ստեփանավան քաղաքի ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցն իրականացված է 50-400մ տրամագծի թուջե, պողպատե և պոլիէթիլեն խողովակներից:

Մեծ Պարնի գյուղի ջրամատակարարումն իրականացվում է Չախկալի 35-40լ/վ հզորությամբ ջրաղբյուրների համակարգից՝ ինքնահոս եղանակով: Այդ համակարգից ներկայումս գյուղին տրվում է մոտ 10.0լ/վ ջրաքանակ, սակայն տրված ջրաքանակի միայն 3.0-4.0լ/վ է ծախսվում բաժանորդների կողմից, մնացած 6-7լ/վ-ը կազմում են տեխնիկական բնույթի հոսակորուստներ՝ բաշխիչ ցանցի քայքայված լինելու պատճառով: Գյուղի արևելյան մասում՝ 1728.0մ բացարձակ նիշում, գտնվում է $1 \times 500 \text{մ}^3$ ծավալով ՕԿՁ, որը կառուցվել է 1970թ-ին, այն գերիշխող է ամբողջ գյուղի նկատմամբ:

Բաշխիչ ցանցը գրեթե ամբողջությամբ իրականացված է թուջե խողովակներից, միայն վերջին տարիներին երկու փողոցներում այն փոխարինվել է պոլիէթիլենե Օ110(PE) խողովակներով: Գյուղի հարավային մասում երկրաշարժից հետո կառուցվել է փոքր տնակային թաղամաս, որտեղ ըստ գյուղապետի ներկայումս բնակվում են 7-8 տնտեսություն: Այդ բնակիչների ջրամատակարարումն իրականացվում է թաղամասից դեպի արևելք գտնվող լոկալ ջրաղբյուրներից: Այդ ջրաղբյուրներից է սնվում նաև գյուղի դպրոցը:

4.2 Առաջարկվող վերականգնման աշխատանքների նկարագրությունը

Աշխատանքային նախագծով Ստեփանավան քաղաքում առաջարկվել են II և III գոտիների ջրամատակարարման համակարգի բարելավման միջոցառումներ՝ Նովոսելցովո-Ստեփանավան համակարգից սնվող Ռուսական դպրոցի բակում գոյություն ունեցող պոմպակայանի վերակառուցում, $2 \times 1000 \text{մ}^3$ տարողության ՕԿՁ-ների տարածքում նոր փականային հանգույցների նախատեսում, պոմպակայանից մինչև 1000մ^3 տարողության ՕԿՁ մոտ $L=0.9$ կմ ընդհանուր երկարությամբ de250 տրամագծի պոլիէթիլենե խողովակներից մղման ջրատարի կառուցում, մոտ $L=9.5$ կմ ընդհանուր երկարությամբ de50-de250 տրամագծի պոլիէթիլենե խողովակներից բաշխիչ ցանցի ջրագծերի կառուցում և վերակառուցում, ջրաչափական հորերի կառուցում, 450 անհատական տների և 10 բազմաբնակարան շենքերի մուտքագծերի հիմնովին վերակառուցում՝ իրենց թաղված փականային հանգույցներով, համապատասխանաբար մոտ $L=4.05$ կմ ընդհանուր երկարությամբ de32, de25 և de20 տրամագծի ու մոտ $L=0.4$ կմ de63 տրամագծի պոլիէթիլենե խողովակներով:

Քաղաքի ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցի կառավարման համար տարբեր հատվածներում նախատեսված է կառուցել տարբեր չափսերի 8 հատ ուղղանկյուն, 27 հատ կլոր հորեր և 12 հատ թաղված տեղադրման փականներ:

Մեծ Պարնի գյուղում նախատեսվում է մոտ $L=6.8$ կմ ընդհանուր երկարությամբ de50-de160 տրամագծի պոլիէթիլենե խողովակներից բաշխիչ ցանցի ջրագծերի կառուցում, գյուղի 420 անհատական տների մուտքագծերի հիմնովին վերակառուցում de32, de25 և de20 տրամագծի պոլիէթիլենե մոտ $L=2.8$ կմ ընդհանուր երկարությամբ խողովակներով և ջրաչափական հորերի կառուցում:

Գյուղի ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցի կառավարման համար տարբեր հատվածներում նախատեսված է կառուցել 1 հատ ուղղանկյուն և 7 հատ կլոր ջրամատակարարման հոր:

Այս փաթեթի շրջանակներում իրականացվող աշխատանքները ամփոփ ներկայացված են աղյուսակ 1-ում:

Իրականացվող աշխատանքների ամփոփ նկարագիրը

Աղյուսակ 1

Աշխատանքներ	Չ/Մ	Ստեփանավան քաղաք	Մեծ Պարնի գյուղ	Ընդամենը
Պոմպակայանից դեպի ՕԿՁ մղման ջրատարի հատվածի կառուցում de250 տրամագծի պոլիէթիլենե խողովակներով, դրանց լվացում և ախտահանում	գծմ	900	-	900
Ջրամատակարարման ներքին ցանցի վերակառուցում de50-de250 տրամագծի խողովակներով, դրանց փորձարկում, լվացում և ախտահանում	կմ	9.5	6.8	16.3
Պոմպակայանների վերակառուցում	հատ	1	-	1
Անհատական տների միացումների կառուցում	կմ	4.05	2.8	6.85
Անհատական տների ջրաչափական հանգույցների միացում	կոմպլեկտ	450	420	870
Բազմաբնակարան շենքերի de63 տրամագծի միացումների կառուցում	գծմ	400	-	400
Բազմաբնակարան շենքերի թաղված փականային հանգույցների իրականացում	կոմպլեկտ	10	-	10
Թաղված փականային հանգույցի կառուցում	կոմպլեկտ	12	-	12
Ջրամատակարարման ու ջրաչափական հորերի կառուցում	կոմպլեկտ	35	8	43

Սույն ԱՆ-ով ասֆալտապատ և բարեկարգ վիճակում գտնվող փողոցներով ջրագծերի անցկացումից հետո խրամուղիների վերականգնվող ծածկույթը նախատեսվում է իրականացնել նույն որակով (տես Ընդհանուր դրույթներ Գիրք-III.1):

Բոլոր այն ջրագծերի խրամուղիներում, որտեղ ավագե պաշտպանիչ շերտի վրա ետլիցքը իրականացվում է ավագով, նախատեսված է պոլիէթիլենե ցանցավոր ազդանշանային ժապավենի փռում խողովակի վերին շուրթից 30.0սմ բարձրության վրա՝ խրամուղու ամբողջ երակարությամբ:

5 ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

5.1 Ստեփանավան քաղաքի և Մեծ Պարնի գյուղի աշխարհագրական դիրքը և կլիմայական պայմանները

Ստեփանավան քաղաքը գտնվում է Լոռու մարզի հյուսիս-արևմտյան մասում, Ձորագետի հովտի ընդարձակ սարահարթում՝ Ձորագետ գետի աջ և ձախ ափերին: Ծովի մակերևույթից միջին բարձրությունը 1500-1600 մետր է: Վարչական տարածքը 1667հա: Հեռավորությունը մայրաքաղաք Երևանից մինչև Ստեփանավան 157 կմ է:

Քաղաքի հարավ-արևմտյան մասում գտնվում են Բագումի լեռնաշղթայի հյուսիսային գագաթներն, իսկ հյուսիս-արևելքում՝ Լեջանի լանջերը:

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից տարածքը տեղադրված է Տաշիր գետի շրջանում (Դեբեդի ջրհավաք ավազան): Ջրաերկրաբանական տեսակետից տարածքը ջրառատ է: Ստորերկրյա ջրերը տեղադրված են 10,0-15,0մ խորությամբ, իսկ ջրերը՝ 3-8մ խորությունների վրա, որոնք կարող են առաջացնել նշանակալի հոսք:

Քաղաքն ունի բարեխառն չափավոր խոնավ կլիմա, տարեկան միջին ջերմաստիճանը 6,6 աստիճան է: Հունվարի միջին ջերմաստիճանը - 4,2 աստիճան է, հուլիսյանը՝ 16,7 աստիճան: Տարեկան թափվում են 683մմ մթնոլորտային տեղումներ: Ձմեռները ձյունառատ են:

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից Մեծ Պարնի գյուղը գտնվում է Լոռու մարզում, Փամբակ գետի աջ ափին, Գյումրի-Վանաձոր կենտրոնական մայրուղու մոտ: Գյուղը շրջապատված է մի քանի լեռնապարերով՝ հյուսիս-արևմուտքից ձգվում են Բագումի, իսկ հարավ արևելքից՝ Փամբակի լեռները, որոնք երեք պատով շրջապատում են Փամբակի գետահովիտը:

Կլիման այստեղ չոր է, սուր մայրցամաքային: Օդի բացարձակ առավելագույն ջերմաստիճանը հասնում է +35°C, բացարձակ նվազագույնը՝ -25°C: Տարեկան մթնոլորտային տեղումների քանակը կազմում է 475մմ, գերակշռում են՝ ձմռանը արևմտյան, ամռանը արևելյան ուղղության քամիներ: Չյան ճնշումը՝ 50կգ/մ², հողի սառչելու առավելագույն խորությունը 103սմ:

5.2 Կենսաբազմազանությունը

Ստեփանավան քաղաքի տարածքն առանձնանում է բնական և պատմամշակութային հուշարձանների, առողջապահական և ռեկրեացիոն ռեսուրսների բարձր արժեքներով:

Բուսական աշխարհ: Ուսումնասիրվող բնակավայրերը գտնվում են Հայաստանի Լոռու ֆլորիստիկ շրջանում, որն առանձնանում է իր մի շարք բնորոշ առանձնահատկություններով: Սակայն ենթաձորագրով նախատեսված աշխատանքներն իրականացվում են բնակավայրերի տարածքում, ուր բացակայում են բնական լանդշաֆտները: Ստեփանավանը հարուստ է կանաչ տարածքներով, որտեղ աճում են դեկորատիվ ծառատեսականեր ու թփեր:

Կենդանական աշխարհ: Կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչներից այս բնակավայրերում հանդիպում են բնակավայրերին հատուկ թռչուններ՝ կաչաղակ, տնային ճնճուկ, մոխրագույն ագռավ, սպիտակ խաղտոնիկ, քաղաքային և գյուղական ծիծեռնակ և այլն: Գետերին մոտիկ տարածքներում հանդիպում են գորտեր, սողուններից տարածված են իլիկամողեսները Շատ են միջատները (մորեխներ, ծղրիդներ, ճոխիկներ, ճթթաններ և այլն):

Ստեփանավան քաղաքի միջով հոսում է անդրսահմանային Դեբեդ գետի խոշոր վտակ Ջորագետը, իսկ Մեծ Պարնի գյուղի հարակից տարածքով՝ նույն գետի մյուս խոշոր վտակը՝ Փամբակը, ինչպես նաև Փամբակի վտակ Չիչխանը: Ջորագետը և Փամբակն ունեն հարուստ կենսաբազմազանություն և համարվում են ձկնատնտեսական նշանակության գետեր: Ձկներից հանդիպում են կարմրախայտ, կովկասյան թեփուղ, քուռի նեղիրան ենթաբերան, քուռի բեղու և քուռի կողակ: Գետերում հանդիպում են ինչպես մեզաբենթոսի, այնպես էլ մակրոբենթոսի ներկայացուցիչներ՝ սակավախոզան որդեր, սզրուկներ, ճպուռներ, միօրիկներ և այլն:

6 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ջրամատակարարման համակարգի վերականգնման աշխատանքների իրականացման արդյունքում ակնկալվում են հետևյալ դրական ազդեցությունները շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության վրա.

- ջրային ռեսուրսների պահպանություն և կայուն օգտագործում,
- խմելու և ոռոգման, կոյուղու կեղտաջրերի խառնման բացառում,
- խմելու ջրում վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների ներթափանցման կանխում, բացառում,
- խմելու ջրի աղտոտման վտանգի նվազում,
- խմելու ջրի բարձր որակի ապահովում,
- բնակչության առողջական վիճակի լավացում,
- ջրակորուստների կրճատում,
- բնակչությանը ջրամատակարարման տնողության ավելացում,
- ջրի հաշվառման համակարգի ներդրում
- ջրի սպառման արդյունավետության բարձրացում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնությունը (ՇՄՆՁ) բացահայտել է, որ այս փաթեթով նախատեսված բնակավայրերի ՋնՁ համակարգերի բարելավման աշխատանքների իրականացման ժամանակ բնակավայրերի լանդշաֆտների, ջրային էկոհամակարգերի, շրջակա միջավայրի ու մարդկանց առողջության վրա հնարավոր են բացասական ազդեցություններ:

Քանի որ երկու բնակավայրերի միջով էլ հոսում են ձկնատնտեսական նշանակություն ունեցող գետեր, ապա շինարարական աշխատանքների ժամանակ հատուկ ուշադրություն պետք է դարձվի գետերի պահպանությանը:

Ստեփանավան քաղաքում շինարարական հրապարակները գտնվում են Ձորագետից 20-1.5կմ հեռավորությունների վրա, իսկ Մեծ Պարնիում՝ Փամբակ գետից և նրա վտակ Չիչխանից՝ 30-50կմ հեռավորության վրա:

Շրջակա միջավայրի, ջրային էկոհամակարգերի ու մարդկանց վրա բացասական ազդեցությունը հիմնականում առնչվում են շինարարական աշխատանքների հետ՝ ուստի նրանք սահմանափակ են և կարճատև: Դրանք հնարավոր է կանխել կամ նվազեցնել՝ շինարարական լավ պարկտիկայի արդյունքում

Հիմնվելով նախնական գնահատման վրա՝ կարելի է ակնկալել բացասական ազդեցությունները՝

- Օդի աղտոտում
- Աղմուկ
- Երթևեկելի ու հետիոտն ճանապարհների խաթարում և ծանրաբեռնվածություն
- Հողի էրոզիա և հողատարման պրոցեսներ
- Շրջակա միջավայրի և ջրային ռեսուրսների աղտոտում շինարարական և կենցաղային աղբով
- Հողային և ջրային ռեսուրսների աղտոտում վառելանյութով և քսայուղերով
- Ջրային և հողային ռեսուրսների աղտոտում քլորով:

Այս փաթեթով իրականացվող աշխատանքները նկատելի դրական ազդեցություններ կունենան բնակչության սոցիալական վիճակի վրա: Այն անմիջականորեն կբարելավի Ստեփանավան քաղաքի և Մեծ Պարնի գյուղի բնակչության կյանքի որակը՝ ապահովելով կայուն և հուսալի ջրամատակարարում և ջրային ռեսուրսների խնայողաբար օգտագործում ավելի քան 19 հազար մարդու համար:

7 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

Ստեփանավան քաղաքում և Մեծ Պարնի գյուղում ջրամատակարարման համակարգի բարելավման աշխատանքների հետ կապված շրջակա միջավայրի և մարդկանց առողջության վրա վնասակար ազդեցություն հնարավոր է (i) ջրագծերի խրամուղիների, (ii) կարգավորիչ ու ջրաչափական հանգույցների փոստրակների շինարարության, (iii) պոմպակայանի վերակառուցման ժամանակ:

Հողի էրոզիան ու հողատարման պրոցեսները կանխելու նպատակով ջրագծերի անցկացման թեք տեղանքում պետք է իրականացնել թեքությունները պահպանող միջոցառումներ, նվազագույնի հասցնելով ջրագծերի խրամուղիները, ինչպես նաև

կարգավորիչ ու ջրաչափական հանգույցների համար փոտրակները բաց թողնելու ժամանակը:

Գետի և նրանց վտակների հուներին մոտ մասերում հողատարման պրոցեսներն ու ինտենսիվ կողային երոզիան կանխելու նպատակով իրականացնել թեքությունները պահպանող միջոցառումներ:

- Շինարարական աշխատանքներն ավարտից հետո բոլոր աշխատանքային տեղանքները մաքրել շինարարական աղբից և բերել նախնական տեսքի,
- Բարեկարգ վիճակում գտնվող ասֆալտբետոնե ծածկույթներով բանուկ փողոցներում վերականգնել ասֆալտբետոնե ծածկույթը նույն որակով,
- Քայքայված և կիսաքանդ վիճակում գտնվող ասֆալտբետոնե, ինչպես նաև գրունտային ծածկույթով փողոցներում փողոցներում վերականգնել խճի շերտ՝ տոփանումով:

Հողի վերին շերտի կամ լանդշաֆտի ղեգրադաշխան կանխելու նպատակով հողի վերին շերտը տեղափոխել և պահպանել հատուկ տարածքում, հետագայում վնասված տարածքները վերականգնելու համար: Շինհրապարակը մաքրել շինարարական ու կենցաղային աղբից, լանդշաֆտը բերել նախկին տեսքի:

Հողային և ջրային ռեսուրսների աղտոտումը վառելանյութերից ու քսայուղերից կանխելու համար վերջիններս պահել/ամբարել հողային ու ջրային ռեսուրսներից մեկուսացված վայրերում՝ հատուկ բաքերում: Օգտագործված քսայուղերի հավաքման համար նախատեսել հատուկ տարողություններ, որոնք հետագայում հեռացվեն հատուկ տեղադրման վայրեր կամ վերամշակման համար հատկացված տեղանքներ:

Շինարարական և կենցաղային աղբով շրջակա միջավայրի աղտոտումը կանխելու նպատակով դրանք տեղափոխել համայնքի համապատասխան աղբավայր՝ նախապես պայմանգիր ունենալով համայնքի ղեկավարության կամ աղբավայրը շահագործողների հետ:

Ջրային և հողային ռեսուրսների քլորով աղտոտումը բացառելու նպատակով ջրատարները և ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցը քլորով լվանալու և ախտահանելու աշխատանքները կազմակերպել ըստ հաշվարկների: Ապահովել համապատասխան տեխնիկական հնարավորություններ: Խողովակների լվացումից հետո քլորը դեպի մակենտության ջրային օբյեկտ կամ ցամաքային տարածք արտահոսքն իրականացնել ըստ նախագծով նախատեսված ռեժիմի:

Ջրի որակի փոփոխություն: Շրջակա միջավայրի մոնիտորինգի պլանը պետք է ներառի նաև հսկողություն ջրի որակի և մնացորդային քլորի մակարդակի նկատմամբ:

Շինարարական աշխատանքների ժամանակ առաջացող փոշու ազդեցությունը նվազեցնելու համար պարբերաբար ջրել շինարարության տարածքը:

Աղմուկի ազդեցությունը կանխելու նպատակով՝ սահմանափակել գիշերային աշխատանքը բնակեցված տարածքներում, խուսափել աղմկահարույց մեքենաների և սարքավորումների օգտագործումից, անհրաժեշտության դեպքում տեղադրել խլացուցիչներ:

Ճանապարհների խաթարման և ծանրաբեռնվածության հետևանքով բնակչությանը պատճառած անհանգստություն նվազեցնելու նպատակով տրամադրել ապահով տարածք բեռնատար մեքենաների համար, շինարարական ու կենցաղային աղբը չկուտակել և չայրել շինարարական հրապարակում, շինարարությունն իրականացնել ըստ փուլերի, շինարարական աշխատանքների վերաբերյալ համապատասխան տեղեկություններ տրամադրելով բնակչությանը, տեղադրել համապատասխան ճանապարհային նշաններ, շրջանցումներ կամ պատնեշներ:

Շինարարության ժամանակ բնակչությանը և շինարարներին սպառնացող վտանգները կանխելու նպատակով ցանկապատել շինհրապարակը, վերահսկել չլիազորված անձանց մուտքը շինհրապարակ, վտանգավոր տեղերում տեղադրել նախազգուշացնող նշաններ, իրականացնել սարքավորումների պարբերական գնումներ որակավորված աշխատակիցների միջոցով, ինչպես նաև պարբերաբար անվտանգության աուդիտներ, շինարարների համար կազմակերպել առաջին օգնության և անվտանգության դասընթացներ:

Ապահովել համայնքի մասնակցությունը ենթածրագրի աշխատանքներին, ինչը կնվազեցնի համայնքի հասարակական կյանքին շինարարական աշխատանքների պատճառած անհանգստությունը:

Խմելու ջրի որակի փոփոխություն: Շրջակա միջավայրի մոնիտորինգի պլանը պետք է ներառի նաև հսկողություն ջրի որակի և մնացորդային քլորի մակարդակի նկատմամբ:

Ստեփանավան քաղաքի և Մեծ Պարնի գյուղի խմելու ջրի որակը ապահովելու նպատակով ՀՋԿ-ն պետք է իրականանացնի պլանային նմուշառում “Նովոսելցովո”, “Գյուլդարա”, “Գետավան” “Չախկալի” աղբյուրներից՝ ստուգելով Առողջապահության նախարարության կողմից պահանջված բոլոր պարամետրերը: Ջրի որակի մոնիտորինգ իրականացվում է նաև Պետական հիգիենիկ և հակահամաճարակային տեսչության կողմից, ըստ “Խմելու ջուր: Ջրամատակարարման կենտրոնացված համակարգերի ջրի որակին ներկայացվող պահանջներ: Որակի հսկողություն № 2-III-Ա2-1 սանիտարական կանոններ և նորմեր” (գրանցված է 28.12.2002թ), փաստաթղթի, որով սահմանվում են խմելու ջրի որակին ներկայացվող պահանջները, ինչպես նաև արտադրվող ու բնակավայրերին ջրամատակարարման համակարգերով տրվող խմելու ջրի որակի հսկողության կանոնները:

Քանի որ իրականացվում է խմելու ջրի վարակազերծում քլորով, ապա կարևոր է նաև խմելու ջրում քլորի մնացորդի մոնիտորինգը:

Վերը նշված բացասական ազդեցությունները նվազեցնելու կամ կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում են մեղմացնող միջոցառումներ և մշակվել է Շրջակա միջավայրի կառավարման պլան՝ ՇՄԿՊ (Հավելված 1)՝ , ինչպես նաև կոնկրետ տեղամասի ՇՄԿՊ (Հավելված 2), որին պարտավոր են հետևել շինարարը, հսկող և վերահսկող միավորները:

Շրջակա միջավայրի կառավարման պլանը (ՇՄԿՊ) հանդիսանում է շրջակա միջավայրի գնահատման փաստաթուղթ և ներառված է աշխատանքային նախագծերում:

8 ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ

Առաջարկված մեղմացնող միջոցառումների իրականացման համար կազմակերպչական պարտավորությունները բաշխված են հետևյալ գործակալությունների միջև:

➤ **Իրականացնող գործակալություններ, որոնք պատասխանատու են միջոցառումն իրագործելու համար:**

1. Այս հատուկ առաջադրանքի համար, իրականացնող գործակալությունը նախագծային փուլում (ՀԳՇՆ և ՋԻՆՁ ՄՊԸ-ների միավորումը) պետք է ապահովի բոլոր անհրաժեշտ համաձայնությունների ու թույլատվությունների ձեռքբերումը համապատասխան պետական ու տեղական իշխանության մարմիններից՝ նախքան շինարարական աշխատանքները մրցութային կարգով բաշխելը:

- բնապահպանական փորձաքննության եզրակացություն (անհրաժեշտության դեպքում),
- պատմա-մշակութային հուշարձանների պահպանության պետական գործակալության համաձայնություն, եթե նախագծով նախատեսվում է վերջիններիս վրա ազդեցություն:

2. Իրականացնող գործակալությունները շինարարության փուլում (շինարարության կապալառուներ) պատասխանատվություն են ստանձնելու ՇՄԿՊ-ով նախատեսված մեղմացման միջոցառումների ֆիզիկական իրականացման, ինչպես նաև շինարարական աշխատանքների կատարման հետ կապված բոլոր թույլատվությունների ու համաձայնությունների ստացման համար:

- տեղական ինքնակառավարման մարմիններից թափոնների ու շինարարական աղբի տեղադրման սահմանված վայրերի վերաբերյալ համաձայնությունները,
- պատմա-մշակութային հուշարձանների պահպանության պետական գործակալության համաձայնությունը, եթե անսպասելիորեն հայտնաբերվում են պատմամշակութային կամ հնագիտական հուշարձաններ՝ շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում:

3. Մինչև շինարարական աշխատանքների սկսելը ADB/PMU-ի կողմից անհրաժեշտության դեպքում պետք է ձեռք բերվեն հետևյալ թույլտվությունները և վկայականները՝

- հողահատկացման վերաբերյալ կադաստրի վկայական,
- անհրաժեշտության դեպքում ջրօգտագործման թույլտվություն:

➤ **Վերահսկող գործակալություններ, որոնք պատասխանատու են վերահսկել իրականացնող միավորներին՝ ապահովելու վերջիններիս կողմից ՇՄԿՊ պլանի միջոցառումների կատարումը:**

1. “Հայջրմուկոյոյոյի” ՓԲԸ/ԱԶԲ ԾԿԳ-ի բնապահպանության մասնագետը պատասխանատու է աշխատանքներն ու միջոցառումները ՇՄԿՊ-ով և ԿՏ ՇՄԿՊ-ով նախատեսված հաջորդականությամբ ժամանակին, պատշաճ և հուսալի կատարելու համար:

Նշված մասնագետը պարբերաբար ստուգայցեր կատարի շինարարական տեղամասեր, որպեսզի ապահովի աշխատանքների և ազդեցությունների մեղմացմանն ուղղված համապատասխան միջոցառումների պատշաճ իրականացումը: Այցերի ընթացքում կվերհանվեն հնարավոր բացթողումները, ինչպես նաև կբացահայտվեն շինարարական կազմակերպության կողմից մեղմացման միջոցառումների իրականացման խախտումները համաձայն “Դաշտային այցերի ստուգաթերթիկի” (Հավելված 3):

“Հայջրմուղկոյուղի” ՓԲԸ/ ԱԶԲ ԾԿԳ-ն իրավունք ունի նաև պահանջել և ստուգել, թե արդյոք առկա և վավերական (Ժամկետանց չեն) են բոլոր թույլատվությունները, արդյոք շինարարության փուլում հիմնովին կատարվել է ՇՄԿՊ-ն՝ ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումների և մոնիտորինգի մասով, ըստ ԱԶԲ-ի բնապահպանական ուղեցույցների և ըստ ՀՀ բնապահպանական ու սոցիալական օրենսդրության:

2. ՀԳՇՆ և ՋԻՆՋ ՄՊԸ-ների միավորման կողմից ևս կիրականացվի մեղմացնող միջոցառումների կատարման վերահսկողություն՝ շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում: Բնապահպանության մասնագետը պետք է այցեր կատարի ՇՄԿՊ-ի և ԿՏ ՇՄԿՊ-ի կատարումը հսկելու նպատակով և գնահատի իրավիճակը ըստ “Մեղմացման միջոցառումների համապատասխանության հսկողության մոնիտորինգի իրականացման ձևաթերթի” (Հավելված 3):

- ***Պետական մոնիտորինգ իրականացնող գործակալություններ, որոնք պատասխանատու են ՇՄԿՊ-ի իրականացման աստիճանն ու ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումների արդյունավետությունը դիտարկելու և անհրաժեշտության դեպքում, ծրագրի մեջ ճշտումներ մտցնելու համար:***

Մոնիտորինգ իրականացնող պետական գործակալություններն են՝

- ՀՀ Բնապահպանության նախարարության Պետական բնապահպանական տեսչությունը,
- ՀՀ Առողջապահության նախարարության Պետական հակահակահամաճարակային տեսչությունը,
- Ահրաժեշտության դեպքում, ՀՀ Մշակույթի նախարարության Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության գործակալությունը
- ՀՀ Տեղական ինքնակառավարման մարմինները
- ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարությունը:

ՇՄԿՊ-ում և ԿՏ ՇՄԿՊ-ում ընդգրկված բնապահպանական միջոցառումների իրականացման համար նախատեսված գումարները ներառված են աշխատանքային նախագծում:

Բնապահպանական ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումների իրականացումը կվերահսկվի՝ շինհրապարակներ պարբերաբար այցելություններ միջոցով: Օգնությամբ

Հատուկ մշակված ստուգաթերթիկի օգնությամբ կհայտնաբերվեն բացթողումներն ու թերությունները:

Մեղմացուցիչ միջոցառումների չիրականացման կամ խախտումների դեպքում շինարարը կնախագգուշացվի, և այն չվերացնելու դեպքում կդադարեցվի հաջորդ վճառումը, մինչև խախտումն ամբողջությամբ վերացվի:

9 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ստեփանավան քաղաքի և Մեծ Պարնի գյուղերի ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման ենթածրագրի շրջանակներում բնակավայրերի շահառու և ազդակիր հանրությունը իրազեկվել է նախատեսվող աշխատանքների բնապահպանական ու սոցիալական ազդեցություններին:

Բոլոր շահառուների ներկայությունն ապահովելու նպատակով նախապես պայմանավորվածություններ են ձևափոխվել համայնքների ղեկավարների (գյուղապետ, քաղաքապետ), ջրմուղի աշխատակիցների, Ալավերդի քաղաքում գործող Բնապահպանական տեղեկատվական Օրհուս կենտրոնի, բնապահպանական ՀԿ-ների և այլ շահագրգիռ կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ:

Ստեփանավան քաղաքում հանդիպումը տեղի է ունեցել 04.06.2013թ.-ին Ստեփանավանի Օրհուս կենտրոնի գրասենյակում, որին մասնակցում էին համայնքի ղեկավարները, անձնակազմի անդամները, դպրոցների ուսուցիչները, Ստեփանավանի Փրկարար ծառայության անձնակազմի ներկայացուցիչները, համայնքի բնակիչները՝ հատկապես առավել խոցելի խավերից՝ կանայք, ծերերն ու աղքատները, որոնց համար ջրամատակարարման համակարգերի բարելավումը կենսական նշանակություն ունի (ընդամենը 19 մարդ):

Մեծ Պարնի գյուղում հանդիպումը տեղի է ունեցել 13.06.2013թ.-ին, գյուղի ավագ դպրոցի դասարաններից մեկում: Հանդիպմանը մասնակցում էին գյուղապետը և գյուղապետարանի աշխատակիցները, ավագանու անդամները, դպրոցի ուսուցիչները, բուժ. Ամբուլատորիայի աշխատակիցները, համայնքի բնակիչներ (32 մարդ):

Մասնակիցներին ներկայացվել է աշխատանքային նախագիծը և յուզաքանցյուր համայնքում նախատեսված աշխատանքները, որից հետո շրջակա միջավայրի մասնագետը յուրաքանչյուր նախագծի համար ներկայացրել է շրջակա միջավայրին հասցվող հնարավոր բացասական ազդեցությունները, որոնք ամփոփված են ՇՄԿՊ-ում:

ՇՄԿՊ-ն իրենից ներկայացնում է շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության ու շինարարների անվտանգության վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունների նկարագրությունը, որոնք հնարավոր են ենթածրագրի իրականացման նախագծման, շինարարության և շահագործման փուլերում և դրանք կանխող, մեղմացնող միջոցառումների ցանկը:

Համայնքների բնակիչները հիմնականում իրենց մտահոգությունն են արտահայտել շինարարական աշխատանքների ժամանակ առաջացող հետևյալ խնդիրների վերաբերյալ.

- Բնակավայրերում թե ավտոտրանսպորտի, թե բնակիչների երթևեկության խանգարում բաց իրամուղիները երկար ժամանակ բաց պահելու, ինչպես նաև շինարարության ավարտից հետո ժամապահների ոչ պատշաճ վերականգնման արդյունքում,
- Անվտանգության նշանների բացակայության և շինհրապարակը ժապավեններով չսահմանազատելու պարագայում վտանգավոր իրավիճակների ստեղծում բնակչության՝ հատկապես երեխաների ու ծերերի համար,
- Բնակավայրերի աղտոտում շինարարական ու կենցաղային աղբով շինարարության ընթացքում և շինարարությունից հետո չհեռացված շինաղբի առկայություն,
- Շինարարության ընթացքում երբեմն երկար ժամանակով (1-2 օր) համայնքի ջրագրկում,
- Չոր ժամանակ փոշու առկայություն,
- Նոր խողովակների ոչ պատշաճ լվացում և ախտահանում, ինչի արդյունքում բնակիչները երկար ժամանակ կեղտոտ ջուր են ունենում իրենց բնակարաններում:

Բոլոր հանդիպումներում ապահովված է եղել կանանց ներկայությունը և ակտիվ մասնակցությունը: Տեղական դպրոցների, մանկապարտեզների և բուժկետերի կին աշխատակիցները, Ստեփանավանի Օրհուս կենտրոնի կոորդինատորը մասնակցեցին հանդիպմանը:

ՇՄԿՊ-ն ներկայացնելուց հետո շրջակա միջավայրի մասնագետը խնդրել է երկու համայնքների բնակիչներին մանրամասն ծանոթանալ ՇՄԿՊ-ին և շինարարական աշխատանքների իրականացման ժամանակ հետևել Պլանում տեղ գտած միջոցառումների իրականացմանը:

ՇՄԿՊ-ն բազմացվել է և բաժանվել հանդիպման մասնակիցներին, ինչպես նաև թողնվել է Ալավերդու քաղաքապետարանում ու բոլոր գյուղապետարանում:

Բնակավայրերի կոնտակտային տվյալներն են.

Ստեփանավան քաղաք՝ հեռ.: (+374256) 22233;

Էլ.փոստ: info@stepanavan.am; քաղաքապետ՝ Միքայել Ղարաքեշեշյան

Մեծ Պարի գյուղ՝ հեռ.: (+374255) 61888:

Բնապահպանական խորհրդատվություններ

Ք.Ստեփանյան

Գ.Մեծ Պարնի

10 ԱԶԴԱԿԻՐ ՀԱՆՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄ

Արտաքին շահագրգիռ կողմերին ազդակիր հասարակության համար բողոքների ներկայացման մեխանիզմը մի գործընթաց է, որը հիմնականում ուղղված է ASMWP մակարդակով ազդակիր համայնքների կողմից ծրագրի հետ կապված դժգոհությունների ստացմանը, գնահատմանը և լուծմանը: Բողոքների ներկայացման մեխանիզմը տարբերվում է վեճերի լուծման այլ ձևերից (օրինակ դատարաններ, վարչական համակարգեր, և այլն), այն առաջարկում է խնդիրները կարգավորել տեղում հիմնված, պարզեցված և փոխշահավետ ճանապարհով, ASMWP և համայնքի միջև հարաբերությունների շրջանակներում:

Բողոքների կառավարման պատշաճ նախագծված և իրականացվող գործընթացները կարող են օգտակար լինել թե՛ ASMWP-ի և թե՛ համայնքների համար, ավելացնելով փոքր վեճերի արագ, էժան և արդար լուծման հավանականությունը այնպիսի լուծումների միջոցով, որոնք ողջամտորեն բավարարում են երկու կողմերին էլ, առանց բողոքները այլ (պաշտոնական) վեճերի լուծման մարմին տեղափոխելու: Բողոքների ներկայացման մեխանիզմները կարող են օգնել բացահայտելու և լուծելու խնդիրները, նախքան դրանք պաշտոնական վեճերի լուծման ավելի բարձր մակարդակի, այդ թվում՝ դատական կարգով լուծման մեթոդներին կհասնեն: Բողոքների ներկայացման մեխանիզմի արդյունավետ գործունեության համար կարևոր է սահմանել բողոքներին ընթացք տալու կառուցվածքը և բաշխել մեխանիզմի իրականացման պատասխանատվությունները և դրանք պարզաբանել շահագրգիռ կողմերին:

ASMWP արտաքին շահագրգիռ կողմերի կողմից հարցերի, բողոքների ու առաջարկությունների համար կապ պահպանելու մանրամասները հետևյալն են.

- 1 71 – ՀայԶԿ Հաճախորդների աջակցության կենտրոն,
Ներդրումային ծրագրերի համակարգման վարչություն

Տիկին Ալիսա Սավադյան – Բնապահպանական և սոցիալական ազդեցության մասնագետ

8 Ա Վարդանանց փակուղի, Երևան 0010, Հայաստան

Հեռախոս / Ֆաքս ` (+374 10) 542877

Էլ-փոստ. asavadyan@armwater.am

Հայջրմուղը կգրանցի բոլոր բողոքները: Գրանցման մատյանի ձևը բերված է Հավելված 5-ում:

Բողոքների ներկայացման մեխանիզմի ուշադրության կենտրոնացումը ազդակիր համայնքների կարիքների վրա հիմնավորվում է նրանով, որ դրանք անմիջականորեն, իսկ որոշ դեպքերում՝ զգալիորեն ազդեցություն են կրում ծրագրի իրականացման ընթացքում, սակայն հաճախ չունեն կենսունակ տարբերակներ կամ կարողություններ՝ իրենց մտահոգությունները այնպիսի պաշտոնական կառույցների միջոցով բարձրացնելու համար, ինչպիսիք են դատարանները: Սա, մասնավորապես, ճիշտ է համայնքների անապահով խավերի համար: ASMWP-ը պետք է պարբերաբար վերանայի բողոքների ներկայացման գործընթացի համապատասխանությունը, համայնքների մասնակցությամբ, և համաձայնեցնի փոփոխությունները: Կապի տվյալների մանրամասները կտրամադրվեն շինարարության տեղեկատվական պաստառների վրա և տեղեկատվական թերթիկներում, որոնք տարածվում են ծրագրի հանրային խորհրդակցությունների ժամանակ: Հանրային հանդիպումների ընթացքում արտահայտված հարցերը և մեկնաբանությունները կգրանցվեն և կհասցեագրվեն ASMWP նախագծման և իրականացման ընթացքում:

Բողոքների ներկայացման մեխանիզմը թույլ կտա, որպեսզի դիմողը բողոք ներկայացնի շինարարական աշխատանքների ժամանակ ցանկացած որոշման, պրակտիկայի կամ անհանգստության համար, որոնց վերաբերյալ անհամաձայնություն կա: Հանրային քննարկումների ընթացքում ազդակիրները լիովին տեղյակ կպահվեն իրենց իրավունքներին բողոքների ներկայացման ընթացակարգերի վերաբերյալ, թե՛ բանավոր, թե՛ գրավոր և խորհրդատվության, հարցումների, և փոխհատուցման ժամանակի վերաբերյալ: Սրան կարելի է հասնել, ապահովելով լիարժեք մասնակցություն և խորհրդատվություն ազդակիրների հետ, ինչպես նաև հաստատելով ակտիվ հաղորդակցություն և կոորդինացում տուժած համայնքների, ՕԻԳ-ի և քաղաքի կամ համայնքի ղեկավարների միջև: Բողոքների ներկայացման մեխանիզմը չի սահմանափակում գործը դատարան ներկայացնելու քաղաքացու իրավունքը բողոքի ներկայացման հենց առաջին փուլում:

11 ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

Շրջակա միջավայրի կառավարման պլանը, ինչպես նաև կոնկրետ տեղամասի շրջակա միջավայրի կառավարման պլանը հիմնված են այս ենթածրագրի ՇՄՆԶ-ի արդյունքների վրա և ներառում են բացասական ազդեցությունները մեղմացնող համապատասխան միջոցառումներ:

ՇՄԿՊ-ն բաղկացած է երկու բաղադրիչներից:

1. Մեղմացման միջոցառումները և իրականացնողների ինստիտուցիոնալ պարտականությունները:
2. Բնապահպանական մոնիտորինգ:

Շինարարության ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա չկանխատեսված ազդեցություն առաջանալու դեպքում կլրացվի Հավելված 6-ում բերված աղյուսակը (Չկանխատեսված ազդեցություն/Նշանակալի իրադարձություն/Վթարի ծանուցում) և կկցվի փոփոխված պատվերներին:

Կապալառուն պետք է խստորեն հետևի ՇՄԿՊ-ով և ԿՏ ՇՄԿՊ-ով նախատեսված բնապահպանական մեղմացման միջոցառումների իրականացմանը: ՇՄԿՊ-ում ներառված բոլոր միջոցառումների իրականացման համար նախատեսված ծախսերը ներառված են պայմանագրի ընդհանուր արժեքի մեջ:

Տեխնիկական վերահսկողություն իրականացնող ընկերությունը (ՏՎԸ) կամ Պատվիրատուն ՇՄԿՊ-ում ներառված միջոցառումների ոչ պատշաճ կերպով իրականացում հայտնաբերելու դեպքում, այդ մասին անմիջապես գրավոր պետք է ծանուցի Կապալառուին: Ծանուցում ստանալուց հետո հաջորդ խախտման գրանցումը գործի կդնի վնասի փոխհատուցման մեխանիզմը՝ պայմանագրի ընդհանուր արժեքի 0.1%-ի չափով: Վնասի փոխհատուցումը չի ազատի Կապալառուին խախտումները վերացնելու պարտականությունից: արձանագրված խախտումները պետք է վերացվեն երկու աշխատանքային օրվա ընթացքում: Գնահատված վնասները կպահվեն հաջորդ կատարողականի վկայագրից, իսկ շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո արձանագրված խախտումների գնահատված վնասները կպահվեն պահումի գումարից:

Երեք անգամ փոխհատուցման դեպքում Պայմանագիրը կարող է դադարեցվել միակողմանիորեն:

ՇՄԿՊ խախտման վերը նկարագրված ուղղիչ միջոցառումները կներառեն ՋնՋ ծրագրի ներքո ՀայՋԿ-ի կողմից աշխատանքների ապահովման պայմանագրերում:

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԱՂՅՈՒՍԱԿ

Աշխատանքները և հնարավոր ազդեցությունները	Առաջարկվող մեղմացման միջոցառումներ	Մոնիտորինգ	Պատասխանատու մարմիններ
Շինարարություն			
<p>1. <i>Օղի աղտոտում, աղմուկ, տրանսպորտի կուտակում</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Շինարարության ժամանակ փոշի և աղմուկ - Բնակչության անհանգստություն գերբեռնված ճանապարհների պատճառով 	<ul style="list-style-type: none"> - Ցանկապատել շինհրապարակը - Պարբերաբար ջրել շինհրապարակն ու ճանապարհները, - Բնակավայրերում սահմանափակել գիշերային աշխատանքները, - Խուսափել աղմկահարույց մեքենաների/սարքերի օգտագործումից, անհրաժեշտության դեպքում տեղադրել խլացուցիչներ, - Բեռնատարների համար ապահովել անվտանգ տարածք, - Շինհրապարակում չհավաքել ու չայրել աղբը, - Շինարարությունն իրականացնել փուլերով, աշխատանքների վերաբերյալ ծանուցելով բնակչությանը, - Համապատասխան ճանապարհային նշանների, պատնեշների տեղադրում, շրջանցումների կազմակերպում, - Ապահովել բնակչության մասնակցությունը ենթածրագրի իրականացմանը, ինչը վազագույնի կհասցնի համայնքի հասարակական գործունեության խափանումը 	<p>Շին հրապարակի ամենօրյա սվերահսկում</p>	<p>Շինարար, Խորհրդատու, ՕԻԳ</p>
<p>2. <i>Շրջակա միջավայրի աղտոտում</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Հողի էրոզիա և հողատարման պրոցեսներ - Շրջակա միջավայրի աղտոտում շինաղբով - Հողային ու ջրային 	<ul style="list-style-type: none"> - Ջրագծերի անցկացման թեք տեղանքում իրականացնել թեքությունները պահպանող միջոցառումներ, - Նվազագույնի հասցնել ջրագծերի խրամուղիները, ինչպես նաև կարգավորիչ ու ջրաչափական հանգույցների համար փոստրակները բաց թողնելու ժամանակը, - Շինարարությունը հետո վերականգնել խախտված մակերեսները հնարավորիս սեղմ ժամկետում, ըստ նախագծի պահանջների, - Վառելանյութերը և քսայուղերը պահեստավորել մեկուսացված մակերեսի վրա՝ հողային և ջրային ռեսուրսներից հեռու 	<p>Շինարարության պայմանագրի և շահագործման ամենօրյա սվերահսկում</p>	<p>Շինարար, Խորհրդատու, ՕԻԳ</p>

Աշխատանքները և հնարավոր ազդեցությունները	Առաջարկվող մեղմացման միջոցառումներ	Մոնիտորինգ	Պատասխանատու մարմիններ
<p>ռեսուրսների աղտոտում վառելիքներով ու քսայուղերով</p> <p>– Հողային ու ջրային ռեսուրսների աղտոտում քլորով</p>	<p>տարածքներում,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Շին աղբը տեղափոխել համայնքի համապատասխան աղբավայր, նախապես ունենալով պայմանագիր համայնքի ղեկավարի կամ աղբավայրը շահագործողի հետ, - Ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցի ախտահանումը քլորով իրականացնել ըստ տեխնիկական հաշվարկների: Ապահովել համապատասխան տեխնիկական միջոցներ, - Խողովակների լվացումից հետո քլորի դեպի մակենությային ջրային օբյեկտ կամ ցամաքային տարածք արտահոսքն իրականացնել ըստ սահմանված կարգի և ՍԹԱ-ի: 		
<p>Առողջություն և անվտանգություն</p> <p>– Աշխատողների ու բնակչության համար ռիսկեր</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Շին հրապարակը ցանկապատել, - Հսկել կողմնակի մարդկանց մուտքը շին հրապարակ, - Վտանգավոր վայրերում տեղադրել նախազգուշացնող նշաններ, - Պարբերաբար ստուգել սարքավորումները բարձրակարգ աշխատակիցների միջոցով, ինչպես նաև կանոնավոր կերպով իրականացնել անվտանգության ստուգումներ, - Կազմակերպել առաջին օգնության և անվտանգության դասընթացներ շինարանների համար: 	<p>Շինարարության ամբողջ փուլում ամենօրյա ստուգումներ:</p> <p>Պատահարների հաշվետվությունների և բողոքների գրանցման ամսական վերահսկում</p>	<p>Շինարար, Խորհրդատու, ԾԻԳ, Բնակչություն</p>

ՀԱՎԵԼ ՎԱԾ 2.

**Ստեփանավան քաղաքի և Մեծ Պարնի գյուղի ջրամատակարարման համակարգերի բարելավում
1-ին փաթեթի
Կոնկրետ տեղամասի շրջակա միջավայրի կառավարում**

ՀՀ	Շինարարական աշխատանքներ	Բացասական ազդեցություններ	Ռիսկի հավանականություն/ արժեք	Ռիսկի հետևանք/ արժեք	Ռիսկ/արժեք	Մեղմացնող միջոցառումներ
1.	Ներքին ցանցի վերակառուցում, կառուցում, բնակավայրերի տարածքում պոմպակայանի վերակառուցում	Փոշի	Հավանական/5	Էական/3	15	Պարբերաբար ջրել շինհրապարակն ու ճանապարհները
		Աղմուկ	Հնարավոր/3	Էական/3	9	Բնակավայրերում սահմանափակել գիշերային աշխատանքները: Խուսափել աղմկահարույց մեքենաների/ սարքերի օգտագործումից, անհրաժեշտության դեպքում տեղադրել խլացուցիչներ:
		Տրանսպորտի ու հետիոտն ճանապարհների խաթարում	Հավանական/5	Էական/3	15	Բեռնատարների և մասնագիտացված մեքենաների համար ապահովել անվտանգ տարածք: Շինարարությունն իրականացնել փուլերով, աշխատանքների վերաբերյալ ծանուցելով բնակչությանը: Տեղադրել համապատասխան ճանապարհային նշաններ, անվտանգության պատնեշներ, անցումներ, կազմակերպել շրջանցումներ:
		Շինարարական ու կենցաղակյին աղբ	Հավանական/5	Էական/3	15	Շինհրապարակում չհավաքել ու չայրել աղբը: Շինարարական ու կենցաղային աղբը ժամանակավորապես կուտակել գետերի ափերից 100մ հեռավորության վրա:

						<p>Շին աղբը տեղափոխել համայնքի համապատասխան աղբավայր, նախապես ունենալով պայմանագիր համայնքի ղեկավարի կամ աղբավայրը շահագործողի հետ:</p> <p>Կենցաղային աղբը չխառնել շինարարական աղբի հետ և այն տեղադրել աղբարկղներում:</p> <p>Բացառել շինարարական ու կենցաղային աղբի լցվելը գետերի ու նրանց վտակների մեջ</p>
		Խողովակների լվացումից առաջացած քլորաջուր	Հավանական/5	Աղետալի/5	25	<p>Ջրամատակարարման խողովակների ախտահանումը քլորով իրականացնել ըստ տեխնիկական հաշվարկների:</p> <p>Ապահովել համապատասխան տեխնիկական միջոցներ:</p> <p>Խողովակների լվացումից հետո քլորի դեպի մակեևութային ջրային օբյեկտ կամ ցամաքային տարածք արտահոսքն իրականացնել ըստ սահմանված կարգի և ջրային օբյեկտի ֆոնային կոնցենտրացիայի:</p>

ԴԱՇՏԱՅԻՆ ԱՅՑԵՐԻ ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ
FIELD VISITS CHECKLIST

Ընդհանուր տեղեկատվություն General information	Ամիս/ամսաթիվ D/M/Y		Corrective Action Request ուղղիչ միջոցառումների պահանջ		
	Ենթաձրագիր / Subproject				
	Տեղակայում / Location				
	Շինարարական կազմակերպություն / Constriction contractor				
	Մարզ / Marz				
Նախագծում Design					
Անհրաժեշտ թույլտվություններ Required permissions	Բնապահպանական փորձաքննության եզրակացություն / EEC	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Հողհատկացման գրավոր համաձայնություն / written consent on land acquisition	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Պատմամշակութային փորձաքննություն / assessment of impact on cultural heritage	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Շինարարություն Construction					
Անհրաժեշտ թույլտվություններ Required permissions	Շին.թափոնների տեղադրման գրավոր համաձայնություն / written consent on disposal of construction waste	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Անսպասելիորեն հայտնաբերման դեպքում պատմամշակ. համաձայնություն / written consent in case of sudden discovery of cultural heritage	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Հասարակության իրազեկում Public awareness					
	Շին.աշխատանքների վերաբերյալ բնակչության համապատասխան իրազեկում համաձայն նախագծի / awareness of population regarding construction works according to the project design	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Համայնքի մասնակցություն շինարարական աշխատանքներին Համաձայն նախագծի / community's participation in construction works according to the project design	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	

Անվտանգություն Safety					
Բանվորների անվտանգություն Safety of workers	Բանվորների անվտանգության հանդերձանքի առկայություն/ականջակալներ, շնչադիմակ/ availability of safety uniforms (earflaps,mask)	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Շինարարության մեջ ներառված տեխնիկական միջոցների պարբերական զննումներ` անվտանգությունն ապահովելու նպատակով / regular study of equipment used for construction for safety matter	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Բնակչության անվտանգություն Safety of population	Երթևեկության սահմանափակման կամ խախտման ժամանակ համապատասխան ճանապարհային նշանների կամ պատնեշների տեղադրում, շրջանցի կազմակերպում / Installation of road signs or fences, organization of a bypass during interrupted or limited traffic	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Շինարարության իրականացման ժամանակ կատարման միջոցառումներ Management measures during construction					
Շին.հրապարակի/ տեղանքի շահագործում / Operation on area/construction site	Շին.հրապարակի/տեղանքի պարբերաբար ջրում / regular sprinkling to area/construction site	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Մեքենաների համար ապահով տարածքի առկայություն շին. հրապարակում / availability of safe place at the construction site for vehicles	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Յուղերի և քսուկների համապատասխան պահեստների առկայություն շին. հրապարակում / availability of storage for oils and lubricants at the appropriate part of the construction site	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Օդի ժամանակավոր աղտոտում Temporary air pollution/dust					
	Շինանյութ տեղափոխող բեռնատարների վրա ծածկի օգտագործում / use of cover for the vehicle transporting construction waste	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Շինարարության տարածքի խոնավեցում ջրի շիթով / moisturing of the construction site by water	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	

<u>Հողի էրոզիա</u> <u>Soil erosion</u>					
	Չառիվար տեղերում հողի էրոզիայի կանխարգելման միջոցառումների իրականացում ըստ նախագծի / soil erosion prevention measures at the slope places according to the project design	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Փոստրակների ժամանակին հետլիցք / timely coverage of holes by soil	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Շին.աշխատանքների ավարտից հետո վնասված մակերեսների վերանորոգում ըստ նախագծի / repair of damaged surface after completion of construction works	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Ջրի աղտոտում</u> <u>Water pollution</u>					
	Ջրի աղտոտում քսանյութերով և վառելանյութերով / water pollution caused by fuel and lubricants	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Խողովակների լվացումից հետո քլորի արտահոսք համապատասխան նախագծով նախատեսված ռեժիմի / Leakage of chlorine after wash up of the pipes according to the scheduled regime.	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Աղմուկ բնակավայրերի տարածքին մոտ</u> <u>Noise close to settlements</u>					
	Աշխատանքների իրականացում սահմանված աշխատանքային ժամերին, հակառակ դեպքում սահմանված կարգով / implementation of the works during working hours, otherwise in projected manner	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Շինարարական և կենցաղային թափոնների տեղադրում</u> <u>Construction waste disposal</u>					
	Շինարարական և կենցաղային աղբի տեղափոխում և տեղադրում համայնքի համապատասխան աղբավայրում / transportation and disposal of construction and consumer waste in appropriate community landfill	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Շահագործում</u> <u>Operation</u>					
Խմելու ջրի աղտոտում / Drinking water pollution	Մնացորդային քլորի քանակի համապատասխանում խմելու ջրի որակի նորմերին / Correspondence of balance quantity of residual chlorine to the quality of potable water	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	

ՀԱՎԵԼ ՎԱԾ 5.

ՉԿԱՆԽԱՏԵՍՎԱԾ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ /ԶԳԱԼԻ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅԱՆ / ՎԹԱՐԻ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Իրադարձության օրը/վայրը	Իրադարձության նկարագիրը /Ազդեցությունը, ներառյալ ուժգնությունը և այդ ժամանակ ձեռնարկված վերահսկիչ գործողությունը	Հետևանքների գնահատում	Ուղղիչ գործողության պահանջ (ՈԻԳՊ), ներառյալ վերջնաժամկետը, և քաղված դասերը

Համատեղ ստուգրված է:

Տեղմասի տեխ. հսկողության ինժեներ: _____ Ամսաթիվ: _____

Կապալառու: _____ Ամսաթիվ: _____

Հավելվածներ:

(Օրինակ. Լուսանկարներ, լաբորատոր հաշվետվություններ, և այլն)

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 7.

ԵՆԹԱԾՐԱԳՐԻ ՀԱՏԱԿԱԳԻԾ

